

Archief van de Raad en Rentmeester Generaal der Domeinen

BHIC toegangsnummer 9

inventarisnummer 293

Permanente werken te 's-Hertogenbosch
stukken betreffende het verlenen van toestemming om tegen betaling van
cijns een permanent werk te stellen zoals uitstekken, uithangborden,
stoepen, hekken, bruggetjes enz. en betreffende kwesties daaromtrent 17^e
en 18^e eeuw – 1 pak

[zie: inventaris van Formsma – er zitten veel gerestaureerde stukken tussen en er is i.v.m. de restauratie met potlood een folionummering aangebracht]

REGISTERS

Familienamen [voor de genealogen]

Aa van der, Adriaens, Arnhem van, Beresteijn van, Berghen van, Blootenburch, Boerdonck van, Bort, Braeckel van, Bree van, Brouwers, Buel van, Buijsen, Camphen van, Casmajor, Ceulen van, Coen, Colen, Copes, Cort de, Coutel, Cremers, Cuijsten – ook Kuijsten, Damen, Donckers, Doncquers, Druenen van, d'Escurie, Fierlants, Graeff [van] de, Griensven van, Grimberge[n] van, Ha[e]men van der, Hardij, Heeren, Hella, Hendrixx, Herck van, Herne van, Heurn van, Heusden van, tHoofft, Hoofft van der, Horst van der, Huinine [dubieus], Janssen, Kessel van, Laer van de, Leene van de, Lesius, Lier van, Lieshout van, Lill van, Lintworm, Looman, Luijnen van, Lus, Maas, Mathijssen, Meulen van der, Niel van, Nieuhuijsen, Nieuwelaet/Nieulaet, Paters, Pecot, Pieck van Tienhoven, Raet de, Ravesteijn van, Rijcken, Scheffers, Schmeling de, Somesse, Sommers, Steen van der, Steenhuijs, St. Martin, Syberch van, Teffelen van, Tibosch, Vechel van, Velden van de, Verster, Vloots, Voskuijl, Welhuijsen, Wichelhuysen, Wicherts, Wil van, Willems, With de, Woercom/Woerkom van, Wonders, Wullen, Zuerius, Zutphen van,

Geografische namen [voor de lokale historici]

Dieze, 's-Hertogenbosch, Holland, Keulen

Toponiemen [straat-, weg-, dijk-, perceels- en huisnamen voor de toponiemenonderzoekers]

's-Hertogenbosch

'in Antwerpen op te Haven', huis 'het Becruijst Potje', huis 'de Bock', het 'Bolwerck', huis 'den Bonten Os', Colperstraat of Kolperstraat, Cruijsstraet/Kruisstraat, 'op te Haven omtrent den Boom, het Capucijnenklooster, 'de Corenbrugge', Dieze, huis 'achter de Distelblom, de 'Drie Brillen', de 'Drie Exters, 'de Drie Mollen', huis 'de Gecroonden Gouden Rinck', huis 'het Gecroont Becruijst Potje', de 'Gekroonde Swaen', huis 'de Gulden Leers', 'op te Haven omtrent den Boom, huis 'den Hemel', Hinthamereind, Hinthamerstraat, huis 'het Hoff van Hollant, Hoge Steenweg, huis 'den Ho[o]rn', Kerkstraat, huis de 'Keulse Kar, huis 'het Kruijs', huis 'den Luijpaert', Markt, huis 'de Meermin', Minderbroedersstraat, Nieuwstraat, Oude Dieze, Peperstraat, huis 'den Pijnappel', Postelstraat, Putstraat, huis 'de

Ringh', het huis 'Romen', huis 'de Roode Croon', 'de Roode Leers', het huis de Rooden Schoen', Sint Anthoniscapelle, Sint Corneliskapel, Sint Jacobskerkhof, Sint Jacobsstraat, Sint Janskerk, Sint Jorisstraat, huis 'Sinte Merten', huis 'de Sonne of Gulde[n] Sonne', huis 'de Stadt Wesel', waard 'in de Stuer [vgl. Steur] aan de Vismert', 'in de Swaen aen de Merckt' [een witte swaen op een hoge post], het 'Swart Leeuwke', 'de Swengelbrugge – ook: Swijmelbrug, straat de Tolbrugge of Tolbruggestraat, Thoornstraat/Torenstraat, huis de 'Twee Meerminnen', huis 'de Twee Silvere Gekroonde Ringen', de 'Twee Swaenen', de Uilenburg, Vuchterdijck, Vughterstraat, huis achter 't Wilt Vercken tegenover den Bonten Os', huis 'de Witte Hand', huis 'de Witte Schilt', huis 'de Witte Schoen', huis 'de Witte Geborduurde Schoen',

TEKSTEDITIE

folio 1-26

26 september 1661

D. Wichelhuysen en Johan van Niel koopman en inwoner van 's-Hertogenbosch; het lijkt een uitvoerig processtuk over een bepaald huis genaamd 'de Sonne' met een putzwengel [deels latijn].

folio 27

29 juli 1660

Notarieel document van de hand van openbaar notaris J. van Griensven t.b.v. Johan van Niel de Oude en zijn woonhuis gelegen aan de Hoge Steenweg genaamd 'de Gulden Sonne' waar aan de achterzijde al sinds jaar en dag een balk uitsteekt waarop een putzwengel hangt die met het dikste eind over de stroom genaamd de Dieze zwaait. Een zekere Aert van Vechel heeft hier achter zijn huis 'den Hemel' twee jaren geleden een houten brug gelegd. De putzwengel behoort toe aan Johan van Niel die hij altijd vreedzaam heeft kunnen gebruiken en heeft er mee geput en doet dat nog steeds. Hij loopt echter het gevaar dat buurtbewoners nl. genoemde Aert of iemand anders die putzwengel er zouden afstoten of beschadigen. Dit dient men tegen te gaan en de familie van Aert wordt gerechtelijk aangezegd niets te ondernemen.

folio 28-30

Notarieel stuk van openbaar notaris van Griensven en mede ondertekend door griffier Wichelhuysen over de goedkeuring van Aert van Vechel uit 1640 om achter zijn huis 'den Hemel' ter plaatse aan de Hoge Steenweg een bekwame stenen brug aan te leggen over de Dieze, met aan de ene zijde de erfgenamen van Jan Janssen Sommers en Johan van Niel aan de andere zijde. Die hebben als naaste burens geklaagd over de putzwengel van Jan Aert Joosten van Vechel die op het erf van de burens neerdaalde. Voorts wordt wederom de kwestie van de putzwengel van Johan van Niel aangehaald.

folio 31-34

Deze stukken lijken te moeten aansluiten op de pagina's 1-26 gezien de pagina-indeling en het handschrift. Op folio 33 zit een klein briefje ingeschoven met de tekst: stukken betreffende het geschil tussen Johan van Niel en Aert Joosten van Vechel te 's-Hertogenbosch over een putzwengel 1660-1661 – 9 stukken.

folio 35

24 mei 1661

Notarieel stuk van openbaar notaris van Griensven betreffende een verklaring van Johan van Niel wederom gewijd aan zijn huis 'de Gulde Sonne' op de Hoge Steenweg te 's-Hertogenbosch en de bijbehorende putzwengel.

folio 36

24 mei 1661

Vervolgakte over de kwestie tussen Johan van Niel en Aert Joosten van Vechel.

folio 37

11 augustus 1661

Vervolgakte over de kwestie tussen Johan van Niel en Aert Joosten van Vechel.

folio 37 bis

28 september 1657

Verklaring van Joost Janssen van Vechel over zijn huis 'den Hemel' aan de Hoge Steenweg met het achterste gedeelte komende aan de Dieze waar de suppliant ten behoeve van zijn brouwerij een uitgang heeft en een stenen brug en hij wil ter plaatse graag een gebouw timmeren met een uitgang over de rivier ter breedte van het huis tot ca. 15 voeten en tot fundament van dat gebouw een deugdelijke stenen boog te metselen en een puthuiske te plaatsen met een putsteiger en putzwengel, uiteraard tegen betaling van een recognitiecijs aan de domeinen. Bij de aanleg dient gekeken te worden naar de wensen van de bureu. Ondertekend door griffier D. Wichelhuijsen.

folio 40 bis

11 augustus 1661

Schrijven aan substituut-griffier van de leen- en tolkamer van 's-Hertogenbosch M.D. van Buel met een verklaring van Aert Joosten van Vechel inwoner en bierbrouwer te 's-Hertogenbosch tegenwoordig eigenaar van het huis 'den Hemel' aan de Hoge Steenweg die meldt dat zijn vader Joost Janssen van Vechel op 29 februari 1648 een octrooi van de leen- en tolkamer heeft verkregen om t.b.v. zijn bierbrouwerij een gebouw te plaatsen achter zijn huis. Hij had er toen op gehoopt en vertrouwd dat zijn buurman Jan van Niel de oude en vervallen putzwengel zou weghalen. Daardoor zou hij o.a. zijn koelbakken niet kunnen plaatsen waar hij dat wenste. Volgt weer de discussie over de putzwengels van beide heren. Genoemd wordt ook de straat de Tolbrugge. Het document is ondertekend door J. van Ravesteijn.

folio 41

z.d.

Relaas van de eerste deurwaarder van de leen- en tolkamer van 's-Hertogenbosch over de kwestie tussen Aert Joosten van Vechel en Jan van Niel.

folio 42

27 december 1661

Notarieel stuk van de hand van openbaar notaris J. van Griensven met een verklaring dat voor hem is verschenen Anthonis van Braeckel en Jan Goyart Welhuijsen timmerlieden en Steven Rijcken smid te 's-Hertogenbosch die verklaren op verzoek van Johan van Niel 'dat sij deponenten alle drie ten huijse ende versoecke des voors. requirants, sijnen putzwengel hangende achter sijne huijsinge, op sijne brugge' ende met het achterste eijnde affhangende ende sweijende hooch door een gat van een nieuwe getimmerde muere off brouwerije van Aert Joosten van Vechel, het voorste eijnde hebben afgecort ende in desselfs plaets eenen nieuwen las aengeseth, sonder eenich het minste geweld ofte nedervallen, als houdende de

voors. reparatie geduerende den voorn. swengel, om de groote swaerte des achterste eijnde, aen menichte gewicht steenen veele honderde ponden swaer sijnde met een coorde vast gemaect ende den selven alsoo gebracht in volcomen este (?) ende perfectie, soodanich dat sij dijen naer de gedaene reparatie gehelijck gevisiteert hebbende ende daermede oock gemackelijck puttende, den selven hebben bevonden in behoerlijcke swaerte ende alsoo den voors. putzwengel was van sterck eijcken hout’.

Ze verklaarden bovendien dat deze putzwengel door van Niel en zijn gezin nog wel 12 of meer jaren gebruikt zou kunnen worden. Present waren de getuigen Franchois Niehoff en Jan van de Laer .

folio 43

15 oktober 1661

Notarieel stuk van de hand van openbaar notaris Joachim van Griensven met een verklaring dat voor hem is verschenen Marten Willems oud 52 jaren en Tonis Adriaens oud ca. 47 jaren en Jan Janssen ca. 29 jaren alle drie ‘craenbijnders’ binnen ’s-Hertogenbosch met een verklaring, dat zij, staande achter in het pakhuis van Johan van Niel, een geraas hoorde en het achterste deel van diens putzwengel naar beneden hebben horen vallen.

folio 44

december 1661

Kort schrijven ondertekend door Rolandus van Niel aangaande het proces tussen de koopman Johan van Niel en Aert Joosten van Veghel.

folio 45-62

28 december 1661

‘Receuil ofte motyff van rechten’ voor Johan van Niel tegen Aert Joosten van Veghel, een zeer uitgebreid processtuk ondertekend door Rolandus van Niel en F. van Nijehoff met allerlei details over gebouwen en putzwengel.

folio 63-110

“Contrarie persisteringhe loco duplicq’ voor koopman Johan van Niel tegen Aert Joosten van Veghel, dus wederom een zéér uitvoerig processtuk!

folio 111-116

17 en 22 juli 1662

Diverse verklaringen afgelegd voor openbaar notaris bij de Raad van Brabant Peter van Bree door Rombout Janssen van Ravesteijn timmerman en inwoner te ’s-Hertogenbosch oud 31 jaren op verzoek van de koopman Cornelis Yewens van Ceulen m.b.t. een oude balk aan de brug van van Ceulen liggende in de richting van het huis ‘de Bock’ en het andere einde naar de ‘Tolbruggestraet’, waarvoor men een nieuwe balk heeft geplaatst. Van Ceulen is eigenaar van het huis ‘den Ho[o]rn’ dat al sinds mensenheugenis een houten brug heeft die nu zeer kaduuk van ouderdom is. Het is nodig dat die vermaakt en verplankt wordt. Er ligt een trap in de Dieze tussen het huis ‘de Hoorn’ en ‘het Kruijs’. Bij het ene stuk ondertekent de substituut griffier van de leen- en tolkamer M.D. van Buel en bij het andere stuk J. van Ravesteijn. Als getuigen worden genoemd Franchois Wonders en Herman Nieuwelaet.

folio 117

27 september 1647

Verklaring m.b.t. een zekere Marcelis van Berghen die enige tijd geleden voor zijn eigen plezier en welgevallen voor zijn huis staande in de Postelstraat voorheen genoemd 'het Hoff van Hollant' de openbare weg['sheeren straet'] heeft opgebroken en heeft opgehoogd, maar ter plaatse ook een nieuw stenen poortje heeft geplaatst en daarbij een stukje van de straat heeft ingelijfd [geïncorporeert] en achter zijn huis heeft hij een stenen riool aangelegd 'daer door de vuylicheijt van de aldaer gehoudene koijen haeren loop ende toeganck heeft in [de] stadtsriviere'. Dit alles zonder voorafgaand verlof en goedkeuring van de leen- en tolkamer. Hij wordt beboet en gelast de situatie ter plaatse weer te herstellen.

folio 119

26 mei 1643

Verklaring, ondertekend door de substituut griffier van de leen- en tolkamer M.D. van Buel, dat een zekere Harman Steenhuijs een opengaande deur en opgaande vensters heeft geplaatst aan zijn huis staande op de hoek van de Minderbroedersstraat, hetgeen illegaal is geschied ['sonder consent'].

folio 120

3 mei 1640

Schrijven van Gijsbert de Cort kantoorbediende van rentmeester Jacob Zuerius van een hoefstal [houffstal] gemaakt door de hoefsmid van ritmeester St.Martin bewoner van een huis alhier in de Sint Jorisstraat toebehorende aan Aert Donckers en Johan van der Hooft met uitzicht op die hoefstal die overigens het zicht verhinderde naar de Vughterstraat. Uiteindelijk volgt de opdracht genoemde hoefstal af te breken maar de eigenaars van het pand waren niet van zins dit te doen. Gijsbert de Cort meende ze voor de krijgsraad te kunnen dagen. Ondertekend door M.D. van Buel.

folio 121

30 september 1627

Schrijven van Johan van de Leene raad en rentmeester generaal van Zijne Koninklijke Majesteits domeinen in stad en meierij van 's-Hertogenbosch waarin hij verklaart ten overstaan van de leenmannen gevisiteerd [= bezocht] te hebben het huis van Peter Coutel waard of herbergier in de Stuer [vgl. Steur] op de Vismarkt [Vismerct] met de steiger, houten trappen en uitstek boven het water, die Coutel graag wilde repareren. Hij krijgt daartoe verlof.

folio 122

z.d.

Kort briefje met de volgende tekst: 'Ter instantie van Herman Janssen 'in Antwerpen op te Haven' genomen inspectie om te mogen maecten een affhang ende luyjve breet ofte vuytwards 4 ½ voeten ende lanck 21 a 22 voeten; onder de selve luyjve aen ijeder zijde twee neerslaende vensters dienende tot een voortd doen (?) ofte winckel; alnoch een keldercosijn ende deure voor aenden keldermont ende over de straete open ende toegaende naerden eijsch vant werck; mitsgaders de riool van oudts ende tegenwoordich aldaer onder de straet sijnde te mogen opnemen ende vernieuwen'.

folio 123

30 april 1666

Een memorie van wegen Johan van Niel koopman en burger van de stad 's-Hertogenbosch en een 'schrifture van cort bericht' vanwege Catharina Nieulaet weduwe van wijlen Balthasar van Druenen op 19 april aan hem overgegeven betreffende de secreten in kwestie die

Catharina mag laten repareren na de oculaire inspectie. Ondertekend in absentie van de raad en rentmeester door griffier M.D. van Buel. [achterop staat het jaartal 1616].

folio 124

22 oktober 1674

Schrijven van Peter van Wil koopman en inwoner van de stad 's-Hertogenbosch verklarende dat de brug achter zijn huis door een sterke wind is weggeslagen en in de Dieze is gevallen en heeft aan rentmeester Pieck verzocht deze te mogen herstellen en te leggen op twee ingeheide palen wat hen, in het bijzijn van zijn familie, door de rentmeester mondeling is toegezegd en goedgekeurd. Een zekere Sr. van Bree heeft getracht dit te beletten ondanks het feit dat de brug wel 8 of 10 voeten verwijderd ligt van het erf van Van Bree en die er verder geen schade van ondervindt. De brug lag er al voor de verovering van de stad in 1629. De rentmeester zegt dat de mondelinge toezegging niet klopt en ontkent dit. Ter plaatse heeft men een oculaire inspectie uitgevoerd. Uiteindelijk krijgt de suppliant toestemming met die restrictie, dat hij op de brug geen galerij, timmerage of schutting zal mogen plaatsen die het uitzicht van de bureu belemmert. Ondertekend door H. Copes.

folio 125

27 september 1674

Schrijven aan de gedeputeerden van de Raad van State die aanwezig zijn op de verpachting der gemene middelen te 's-Hertogenbosch van Margrita Hella wonende 'in de Swaen aen de Merckt' te 's-Hertogenbosch verklarende, dat ze ca. 24 jaren geleden woonde in het huis van jonker Pieck, de raad en rentmeester generaal, welk huis van ouds was belast met een recognitiecijs van 45 ½ stuivers voor de gerechtigheid van het uitzetten van 'een witte swaen op een hoge post'. Op het moment dat jonker Pieck het huis had gekocht moest zij het verlaten en heeft toen verzocht de swaen op de post te mogen meenemen om die vervolgens voor haar woonhuis te mogen zetten en heeft nu een nieuwe voor haar huis gezet, waarmee zij, weduwe met een huis vol kinderen, haar brood moet verdienen. Voor het uithangen of uitzetten van die swaen wordt van haar jaarlijks die 45 ½ stuiver gevorderd, een last die haar veel te zwaar valt. Door haar gedwongen verhuizing is haar minstens de helft van haar nering ontnomen, omdat dit huis veel kleiner is dan dat van jonker Pieck. Ze verzoekt nu ootmoedig van deze zware last bevrijd te mogen worden of op z'n minst voor een deel ervan overeenkomstig de uitsteeksels of uithangborden bij andere huizen. Ze gaat in de toekomst 10 stuivers betalen en aan haar kinderen wordt permissie gegeven de gestelde swaen te verplaatsen als bij haar herberg de gelegenheid zich voordoet.

folio 126

4 november 1677 [in de tekst staat 24]

Kopie van een apostille staande op het rekest van de paalmeesters van de stad 's-Hertogenbosch aan de heren schepenen van de stad met een verklaring dat de groenroede van Woerkom is gelast om eenieder van de ambachten der timmerlieden, metselaars en schaliewerkers binnen de stad aan te zeggen, dat zij vanaf nu 'haer niet en sullen vervorderen eenighe nieuwe ofte oude grontslagen, straten, dackgooten, gemeijne stroomen, weggen, heijmselen, oude paelsteen in mueren off gront uijtsteecken op te breecken ofte leggen buiten overstaen van paelmeesters'. Iedereen dient zich hiernaar stipt te reguleren. Ondertekend door Christiaen van Beresteijn.

folio 127-130

22 juli 1675

Rekest van Sr. Wilhelm van Grimberge die een huis in eigendom heeft staande te 's-Hertogenbosch 'achter het Wilt Vercken tegenover den Bonten Os ende achter den Distelblom is hebbende eenen waeterloop van sijn gebueren even hooch als den vloer van sijn supliants keucken waerom het selve waeter sijne behoerlycke loosinge niet en heeft maer ordinair opgehouden wert ende allenskens komt deurdringen door des supliants sekreetkelder dewelcke recht onder de voorschreven waterloop gemaect is in voegen dat den selve sekreetkelder alle jaer daerdoor komt vervult te worden, die daeromme oock alle jaer moet schoon gemaect ende geruijmt worden tot groot ongemack ende schaede van den suppliant'. Hij dient nu een verzoek in om de waterloop op te vangen in een gemetseld riool 3 voeten onder de straat. Hij mag de situatie ter plaatse veranderen. De recognitiecijs bedraagt jaarlijks 2 stuivers.

folio 131

5 oktober 1677

Schrijven gericht aan de raad en rentmeester generaal en de leenmannen van de leen- en tolkamer door Nicolaas Coen die voor zijn huis staande in de Nieuwstraat een 'houten uijtstecksel' heeft dat vanwege de kaduke staat nodig vernieuwd moet worden en gewijzigd in een stenen uitstek ter breedte van 4 a 5 voeten en in verband met de grote hitte van de zon in het zomerseizoen verzoekt hij ook om er drie of vier lindebomen te mogen plaatsen. De recognitiecijs bedraagt een halve stuiver.

folio 132-135

5 oktober 1677

Identieke akte als op folio 131.

folio 136-137

z.d.

Verzoek aan de heren leenmannen geschreven door Caspar Looman gewezen ruiter in dienst van de staat en nu wonende te 's-Hertogenbosch in een huis staande 'op de Have omtrent den Boom' strekkende aan de achterzijde aan de stadsveste en de oude gracht van het Bolwerk aldaar. Hij vraagt verlof om op de plaats waar de oude gracht met water wordt gevuld, aan te leggen of zoals het concreet staat omschreven... 'op de oude muere van den selven gracht soude stellen oft maecken een stalleken van plancken in plaetsche van een afschutsel tot bevrijdinge van dieven off anderssints ende voorders den gracht achter het stalleken met sijn messe tot de muere voorts toe te vullen'. Hij is er zich van bewust dat dit niet kan zonder goedkeuring van de leen- en tolkamer.

folio 138-139

23 december 1676

Schrijven aan de leenmannen van de leen- en tolkamer te 's-Hertogenbosch van de hand van Juriaen van Luijnen wettige en geordonneerde curator van de nagelaten boedel van Pieter Lus verklarende hoe dat hij uit deze boedel aan Rogier Mathijssen bierbrouwer te 's-Hertogenbosch heeft verkocht 'seeckere huijsinge met een houte brugge over 't waeter de Diese genaempt gestaen ende gelegen binnen dese stadt ontrent de Corenbrugge en dat Metien, weduwe van wijlen Wouter [Aertss.] Lesius (?) den selven copere over gemelte brugge met processen seer groote vexatien sonder recht heeft aengedaen tot dat eijndelyck den voors. koper is gecondemneert de balcken der selver brugge van der straets ofte stadsmuyre, sijnde eijgentlyck de muyre van der riviere, in te trecken ende die op sloven te leggen voor de selve muyre ende oock de poorte op deselve muyre gestaen hebbende met iets dat daarvan dependeert wat in te trecken ofte af te sagen, altermael geffectueert onder protestatie van

ieder sijn recht t'sij in cas d'appel ofte andersints te mogen vervolgen, des niet tegenstaende de selve Metien ofte haere kinderen haer vauteren dat sij daer mede noch geen contentement en nemen, meynende de sententie noch niet voldaan te wesen ende dat hy de poorte, wederom in staet gebracht sijnde, wederom sullen doen affbreken, creugelende alsoo den selven Rogier Mathijssen ende oorsaeck gevende dat door 't openleggen van de brugge seer naer twee kinderen sijn verdroncken twelck want niet en behoort ende dat de verschillen eens gehoorde een eijnt te hebben'. Zo gaat de discussie verder. Ondertekend door Cornelis Colen. Uiteindelijk mag Rogier een grote poort met een klein poortje plaatsen. Er mag echter voor het huis van de weduwe Metien geen kar of ander voertuig op de straat blijven staan, maar die dient men binnen de poort te rijden. In de akte worden verder genoemd J.S. van Syberch, Arn. de Raet en Abr. van de Graeff. De brug geeft uitgang op de Uilenburg.

folio 140-142

4 juni 1680

Rekest aan de schepenen van 's-Hertogenbosch gepresenteerd door de naburen en geërfden van een zeker gangetje gelegen in de Postelstraat bij het Capucijnenklooster. Het gangetje doet alleen dienst voor de naburen zodat ze via de trap water kunnen halen, maar op bepaalde tijden is dat gangetje zó lelijk vervuild dat het geenszins gebruikt kan worden, zoals onlangs weer eens is gebleken. De naburen willen aan het gangetje graag een opengaande deur aanbrengen die bij nacht en ontij gesloten kan worden om dat vervuilen te kunnen voorkomen. De akte is ondertekend door: Pauwels van de Laer, Antoni van Kessel, Maria Buijsen als weduwe van Joan Doncquers saliger, Anna Cremers en Jan van Heusden. In de akte ligt een los briefje waarop de namen staan van gedaagden die in de Postelstraat een poort hebben gemaakt te weten: Pouwels van Laer, Franchois Dominicus van de Velden, Flip Henrickx metselaar, de weduwe Donckers, Mathijs van H[e]usden en Anneken Cremers.

folio 143

15 september 1681

Rekest van Willem van Grimbergen burger en koopman te 's-Hertogenbosch die verklaart dat zijn vader in 1664 van de stad gekocht heeft een erf gelegen op de 'Vuchterdijck' waarop eertijds de Sint Corneliskapel gestaan heeft en daar huizen heeft gebouwd en om er een luifel te mogen plaatsen heeft hij zich gewend tot de raad en rentmeester generaal der domeinen de heer Gijsbert Pieck, die dat aan vader van Grimbergen, in het bijzijn van mevrouw Pieck en haar dochter, heeft goedgekeurd. Hij mocht de luifel meteen plaatsen en de raad en rentmeester heeft griffier Wichelhuijsen verzocht dit te registreren en dat men de cijns die op het huis rustte zou moeten vergroten met een duit of twee. Mevrouw Pieck en de dochter kunnen zich dit nog herinneren. Toch blijkt achteraf dat in de verbandboeken door de griffier niets schijnt geregistreerd te zijn. Van Grimbergen is daarop dan ook aangesproken door de deurwaarder Van Arnhem.

folio 144 [gerestaureerd stuk]

21 oktober 1682

Rekest van een zekere Michiel eigenaar van een huis in de Hinthamerstraat genaamd 'de Roode Leers' en Roelof Tibosch eigenaar van het huis 'de Drie Mollen' ook in de Hinthamerstraat. Tussen die huizen lag een klein straatje achter tegen de Drie Mollen waarin de boeren en buitenlui regelmatig hun karren en wagens zetten, waarvan de suppliant nadeel ondervindt. De zijmuur van zijn huis wordt aan stukken gereden. Hij heeft nu een verzoek ingediend om voor in het straatje een paal te mogen zetten 'bij welcken pael niemant ter werelt sal geincommodeert wesen'. De recognitiecijns bedraagt een ½ stuiver. Ondertekend door H. Copes.

folio 145

21 oktober 1682

Identieke akte alleen door iemand anders opgetekend en Michiel heet de Hardij.

folio 146-149

29 november 1683

Een klacht van Johan Scheffers, Huijbert Cuijsten, Joost de With en Hendrick Pecot (?) burgers van deze stad en allen wonende in de Kerkstraat naast of omtrent een huis toebehorende aan de Sint Janskerk alhier en bewoond door Juffrouw Maria van der Horst de weduwe van den heer secretaris van der Meulen. Het gaat de klagers om een ijzeren traliewerk dat onlangs, tegen de wil van de supplianten, in 'de geute' is geplaatst waardoor de waterlossing wordt gehinderd [er staat: gestuyt] en blijft staan voor het huis van de suppliant en dat ook de steen waaraan het traliewerk is vastgemaakt te ver vooruitsteekt, zodat verschillende bezoekers van het huis van de suppliant er over drieggen te vallen. De eerste suppliant zelf is er al tweemaal overheen gevallen en moest door anderen omhoog geholpen worden. Men verzoekt daarom dat de situatie mag hersteld worden zoals die voorheen is geweest. Dit rekest is overhandigd aan de kerkmeesters om hierover nader te berichten binnen tweemaal 24 uur. Een van de kerkmeesters is de heer Simon Coenraet Lintworm en de deurwaarder van de leen- en tolkamer is D. van Arnhem. De akte vervolgt dan met het bericht van de hand van de kerkmeesters. De weduwe van der Meulen heeft geklaagd over 'd 'insolentie ende overlast van modder ende vuilicheijt die van boven van haere buiren affquam ende als in eenen sack voor haere deure sich neder sette'. In de akte wordt ook een dienstmaagd genoemd, een zekere Frenske, woonachtig bij de heer Kuyjsten boekbinder, die kennelijk bij Juffrouw van der Horst slijk en modder vanuit de straatgoot op de stoep heeft uitgeveegd; ook schijnt er op een nacht een van de roosters te zijn gestolen, waarvoor men een nieuwe heeft gelegd die extra verstevigd is met een lange zware steen. Het stuk is mede ondertekend door S. van Teffelen. Voorts worden genoemd: sr. Johan van Camphen als substituut van de raad en rentmeester.

folio 150

11 maart 1684

De naburen van het huis 'Sinte Merten' staande in 's-Hertogenbosch in de Hinthamerstraat tegenover de Sint Jans Evangelistkerk [= de Sint Jan] die consenteren en octrooi verlenen aan Jacob van Herne koperslager en inwoners van deze stad als eigenaar van het genoemde huis om voor zijn huis een pothuis te mogen zetten met een opstaande luifel, dienstig ter uitoefening van zijn ambacht. Ondertekend door Catharina van Zutphen weduwe Vloots en Francois Nieuhuijsen.

folio 151

28 november 1684

Bericht op een rekest dat is gepresenteerd op 2.10.1684 door Maria Damen weduwe van de heer Jacob van Druenen in zijn leven baanderheer te Keulen en eigenaar van het huis genaamd 'den Ringh' gestaan en gelegen in de Visstraat te 's-Hertogenbosch. Ook wordt genoemd de weduwe Hardij en de substituut van de raad en rentmeester generaal sr. Johan van Camphen. De weduwe Hardij ofwel Sr. Paters is gebruiker van het pand in de Visstraat genaamd 'de stadt Wesel' en het uithangbord 'de Gecroonden Gouden Rinck' zal moeten worden ingetrokken, terwijl permissie wordt gegeven te mogen uithangen 'de Twee Silvere Gekroonde Ringen' ofwel te gebruiken het oude uithangbord genaamd 'de stadt Wesel'. Met bericht van de deurwaarder D. van Arnhem dd. 8 december 1684.

folio 152-153

12 oktober 1684

Vervolgakte over hetzelfde pand waarin de weduwe Hardij tegenover Maria Damen staat. In die akte waarin men discussieert over de verschillende uithangborden worden diverse andere panden genoemd zoals in de Colperstraat 'het Becruijst Potje' en in dezelfde straat ook 'het Gekroont Becruijst Potje'; in de Vughterstraat 'de Witte Schoen' en 'de Witte Geborduurde Schoen' naast elkaar gelegen; op de Vughterdijk 'de Witte Roosters' en in dezelfde straat 'Drie Brillen', 'Twee Swaenen' en 'Gekroonde Swaen'; in de Visstraat 'de Meermin' en 'Twee Meerminnen'. Ondertekend door F. Blootenburch, H.Copes en A. Brouwers deurwaarder.

folio 154-155

28 november 1684 [?]

Rekest van Jan Henricx van Lill inwoner en burger van 's-Hertogenbosch gericht aan jonker Ghysbrecht Pieck van Tienhoven raad en rentmeester generaal der domeinen waarin van Lill verklaart dat hem een huis en wat er toe behoort toekomt gelegen in de Hinthamerstraat 'by de Swengelbrugge, aan deze zijde de 'Sint Anthoniscapelle', welk huis een afhingende slechte luifel heeft die hij graag zou willen afbreken en vernieuwen. Die luifel is korter dan die van het huis er naast, op de Swengelbrug, en daarom wil hij een grotere luifel hangen en tegelijkertijd ook de vensters vergroten en aanpassen. Ook wil hij een 'taerston' [teerton] plaatsen. Anthoni van Boerdonck heeft hoog opgestapeld koren voor zijn pand liggen waardoor het uitzicht richting Sint Anthoniskapel wordt belemmerd.

folio 156

24 december 1687

Men verklaart dat het eenieder bekend zal zijn dat niemand rivieren, heerbanen, straten en stegen mag afsluiten of stoppen [vgl. blokkeren] zonder daarvoor zwaar beboet te worden. Toch heeft de heer Steven van Teffelen raad dezer stad en rentmeester van de kerk van Sint Jan Evangelist, de Sint Jacobsstraat afgesloten met palen en een slagboom met slot en wel voor het Sint Jacobs kerkhof. Hiermee heeft hij een weg afgesloten die voorheen nog nooit afgesloten geweest is. Hij zou daarvoor een boete krijgen van 100 gouden realen en de opdracht slagboom, palen en slot binnen drie dagen af te breken. Hij zal hieromtrent overleggen met de heer van Campen. Ondertekend door Anthony Voskuijl deurwaarder.

folio 157

24 december 1687

Relaas van Anthony Voskuijl deurwaarder der domeinen met een verklaring over de slagboom met slot uit de vorige akte.

folio 158

3 januari 1692

Rekest van Johannes van Lier inwoner, burger en koopman te 's-Hertogenbosch met een verklaring dat het eenieder bekend is dat de ene burger of koopman de andere burger of koopman geen overlast of geweld mag aandoen, zodat eenieder zijn nering en bedrijf ongehinderd kan uitoefenen. De naaste buur van de suppliant is Johan van der Meulen en zijn familie in de richting van de Markt waarvan hij dagelijks hinder ondervindt, die zelfs een onrechtmatig middel gebruikt nl. dat hij 'sijne laeckens ende stoffen die hij voor sijn winkel op de neerstaende vensters lecht soo hooch opstapelt ende wijt uijtbreijdt, dat hij suppliant

[van Lier] in sijn winckel sijnde ter Merckt waert niet can uijtsien ofte dat iemant van de zijde der Merct comende sijn huijs ofte winckel [niet] can sien, het welck all verscheijde maelen int minnellyck versocht sijnde te willen remedieren, hij van der Meulen nochtans met opiniatriteijt (?) daerinne blijft continueren, niet tegenstaende op de mondelinghe clachtten daer over aen U Ed. Achtb. gedaen'. De groenroede van Woercom zal ingeschakeld worden.

folio 158 bis

z.d.

Aan de heer Cornelis tHooft schepen van de stad 's-Hertogenbosch wordt permissie verleend om voor zijn huis in de Peperstraat een 'uijsteckje' te plaatsen mits hij jaarlijks een recognitiecijs van 1 stuiver betaalt aan de domeinen. Onder aan de akte tekenen achtereenvolgens: de heer en mr. Abraham van de Graeff, Justus Verster en H.Copes.

folio 159

22 februari 1700

Akte van dagvaarding van de leen- en tolkamer voor de raad en rentmeester generaal der domeinen contra de schepenen van de stad 's-Hertogenbosch. De deurwaarder Antony Voskuijl wordt gelast zich te begeven naar de schepenen van de stad en hen te dagvaarden n.a.v. het feit dat men medeschepen Juriaan van Luijnen heeft toegestaan de Putstraat af te sluiten en af te palen zodat deze niet gebruikt kan worden door karren, wagens en koetsen.

folio 160

22 februari 1700

Relaas van Anthony Voskuijl de deurwaarder bedoeld voor de schepenen van 's-Hertogenbosch over bovenstaande zaak [zie folio 159].

folio 162-165

8 juni 1700

Vervolgakten betreffende het afsluiten van de Putstraat door Juriaan van Luijnen met een reactie van de schepenen van de stad hierop op de persoon van de heer Pieter Verster medelid van de leen- en tolkamer en lid van de stadsregering. Ondertekend door o.a. Wullen, F. van Woercom en G.Huinine [dubieus]. Inliggend een briefje met aanhalingen uit P.Bort in zijn 'Tractaat van de domeijnen van Holland deel 4 no.16 fol.29 en uit Zanger cap.1 part.2 tractaat de exception fol.61 [veelal latijn].

folio 166

juni 1719

De deurwaarder van de domeinen wordt gelast zich te vervoegen bij de personen Willem van der Aa en Peter van Ha[e]men resp. mr. bakker en schoenmaker alhier wonende in de Hinthamerstraat te 's-Hertogenbosch om die te dagvaarden en ze aan te zeggen dat ze moeten verschijnen voor de leen- en tolkamer op maandag 12 juni 's morgens om 9 uur om de eis en conclusie te aanhoren. Kwestie is het feit dat de gedaagden bij hun huizen bij de ingang van het straatje 'agter de Drie Exters' zonder goedkeuring van de raad en rentmeester generaal twee stenen hebben opgesteld zodat daar geen karren en wagens meer kunnen passeren. Ze zullen ze moeten verwijderen en de doorgang van het straatje weer herstellen.

folio 167-169

9 mei 1607

Rekest van Gerard van der Steen, de president en leden van de rekenkamer te Brussel, hebben een rekest ingestuurd en verklaard dat het huis van Van der Steen is gelegen bij de Oude

Dieze en dat achter dat huis een klein plaatsje ligt dat van der Steen, bleker van beroep, graag wil gebruiken 'en op de selve leedige plaatze geerne doen timmeren zeekeren uijtslagh met ses paalen hangende daarinne zeekere houten trap op en de nedergaande brugge totter bleijkerije dienstigh, maar want eenighe der selver paalen een wijnigh zouden moeten staan buijten die oude paalen die welcke overlange aldaar hebben gestaan gehadt tot beschuddinge van den voirs. zijnen huijse; ook ende al eest zoe dat daer het volmaecken van hetwerck die voors. rievier niet met allen oft met zeer weijnigh en zal beletten den loop der selver dan sal wijt genoegh blijven om uijt ende inne te vaeren met schuijten, pleijten ende andersints'. Dit mag echter niet zonder consent van de raad en rentmeester generaal. De akte van visitatie is van Merten Fierlants. Executeur is Otto Janssen van Lieshout. Voorts volgens details over de uitvoering met verwijzing achterop naar het grondgebuurcijsboek metposten uit 1728, 1664 en 1623. . Ondertekend door D.S.Somesse. Het afschrift correspondeert met het origineel en is ondertekend dd. 27.9.1752 de heer J.H. van Heurn.

folio 170

z.d.

Remonstrantie van de raad en rentmeester generaal Philip Willem de Schmeling verklarende dat in de Torenstraat [Thoorstraat] in 1769 een ijzeren rooster is gemaakt in de publieke goot voor de stoep aan het gangetje waar twee à drie erven op uitkomen. Bovendien nog een rooster voor aan de hoek van de stoep van het huis van de Freule d'Esqurie en in de publieke goot voor de stoep van het huis van de boekdrukker Scheffers. Dit alles zonder permissie van de raad en rentmeester generaal. Deze roosters zouden moeten worden geruimd.

folio 171

2 augustus 1775

Verzoek van de blokmeester van het Hinthamereind om een ijzeren leuning of schutting te mogen zetten op stenen in de grond voor de blokstrap bij de Swijmelbrug op het Hinthamereind waar eertijds een houten schutting gestaan heeft. Ook wil men de trap en de zijleuning repareren en de trap achter het huis 'het Swart Leeuwke', ondertekend door Willem van Herck blokmeester.

folio 172

17 juli 1781

Bericht op een rekest van Otto Wicherts betreffende het pothuis bij zijn eigen huis.

folio 173

22 juli 1675

Bericht op een rekest van Willem van Grimbergen. Deze akte correspondeert met die op folio 127-130 betreffende een huis achter het 'Wilt Vercken' tegenover 'den Bonten Os'.

folio 174

8 juli 1779

Kwitantie m.b.t. de reparatie van de stoep aan het huis van Jacob van Vechel 'agter het Wilt Vercken'.

folio 175

8 juli 1773

Verzoek van Willem van der Horst om aan zijn huis in de Hinthamerstraat genaamd 'de Keulse Kar' de luifel te mogen repareren.

folio 176

5 oktober 1699

Identieke akte als op folio 131 betreffende het huis in de Nieuwstraat van N. Coen.

folio 177

z.d.

Protest van de zijde van de raad en rentmeester generaal t.a.v. een bepaalde stoep bij een huis, maar er wordt niet gemeld waar en ook niet om wie het gaat.

folio 178-179

1664

Memorie vanuit het grondgebuurcijsboek van de stad 's-Hertogenbosch beginnende in 1664 waarbij genoemd worden en bedragen wordengegeven t.a.v. de volgende panden: op de Hoge Steenweg het huis 'den Pijnappel' voor een steiger achter het huis [11.9.1656], 'de Gulden Leers' van een brug achter het huis en van een speelhuisje [22.5.1576], het huis 'Romen' voor een brug over het water [1557], 'den Luijpaert' voor een steiger en uitstek, 'de Witte Schilt' voor een steiger en een katrol om te kunnen putten [29.1.1657].

In de Nieuwstraat: 'de Witte Hand' voor een steiger [19.7.1649], 'de Drie Exters' en 'de Rode Croon' voor een nieuwe kelder onder de Rode Kroon, een steiger en vernieuwing van het oude sekreet, het huis waarin de heer Velters thans woont voor een uitstek [15.5.1634].

In de Vughterstraat: naast Jan Heeren een steiger om te putten en te brouwen, het huis waar brouwer Maas in woont voor de houttuin die op het water is gezet en het huis waar Casmajor in woont.

folio 180

23 december 1676

Rekest van Peter Lus president der stad en eigenaar van het huis genaamd 'den Rooden Schoen' staande op de Cruijsstraat waarbij een houten brug ligt rustende op 6 houten palen en uitgaande achter op de Uilenburg. Die brug zou gelegd zijn in een zekere muur toebehorende Metien de weduwe Wouter Aertssen Lesius. Hierover is een proces gevoerd [zie ook folio 138-139].

EINDE VAN DIT INVENTARISNUMMER